

În ultima duminică a lunii august, în fiecare an, slătinenii sărbătoresc Ziua Minerilor.

În dreapta Tisei, în orașelul de pe bulgărele ascuns și cu ulițe la vedere, fiecare familie a avut sau mai are tangențe cu mineritul. Pînă nu demult, ziua truditorilor subterani era sărbătorită cu fast. De cînd meseria asta este și aici pe cale de dispariție, nici banii nu mai zornăie prin visterii. Așa că, Primăria din Slatina (Solotvino) a pus serbarea aceasta laolaltă cu ziua orașului atestat în documentele găsite pînă acum, de 650 de ani.

Dacă la noi, Sfînta Varvara este ocrotitoarea minerilor, în dreapta Tisei n-am prea auzit de nici un sfînt. De aceia probabil, și manifestările de duminică au început la ora 11, cînd lumea este la biserică.

Și din această cauză, dar și a găleții din care norii turnau, puțină lume se adunase la stadionul situat la șoseaua națională, peste drum de căutatul bazar, adică la vreo 2 kilometri de centrul istoric al localității.

Cu riscul de a întîrzia la deschiderea oficială, senatorul de Maramureș Gheorghe Mihai Bârlea, primul Cetățean român de Onoare al Slatinei, a ținut să treacă mai întîi pe la biserică. La biserica strămoșească cum numesc ortodocșii slătineni, majoritari, după 1948, ctitoria episcopului greco-catolic de Oradea, Mihai Pavel, realizată în piatră în secolul XIX, pe fostul amplasament al bisericii din lemn dăruită comunității din Hoteni, din stînga Tisei.

Numele ctitorului este inscripționat sus, la intrarea în biserică. Cu toate acestea, greco-catolicii slavi și cei români au bisericile lor, în Slatina, unde armonia interetnică și interconfesională este vizibilă.

În biserica ortodoxă, deci, imediat ce am intrat, m-am crucit! Sfînta Liturghie era oficiată de preotul Isidor Berbecar din Botiza. Am zărit-o apoi și pe Ioana Trifoi, primarul Botizei. Hopa, îi bai. Mai apoi, îl văd și pe marele rapsod Gheorghe Turda, pe primarul din Săpînța, Grigore Turda, corul bisericesc din Săpînța, condus de Ileana Stan... Văd și corul bisericii în care am intrat, în care, toate femeile erau îmbrăcate ca femeile din Săpînța, cu diferența că localnicele aveau cipcă albastră la sumnă, iar săpînțencele, neagră, iar șirincile erau pe fonduri de culoare diferite. E bai, bai. Abia cînd preotul paroh Dorin Bilețchi a oficiat și în limba ucraineană m-am convins că nu sunt în România.

După slujbă, am trecut din nouă peste băltoace pe ulița stradă a bisericii. Îl căutam pe Ion Huzău, redactorul șef al publicației "Maramureșenii", care ne-a adus de la pod (de la frontieră)

cu mașina. Dar omul nu ne-a mai așteptat și a fugit la stadion, să nu piardă deschiderea. Cum ceasurile erau trecute fix, ne-am suit rapid într-o mașină cu numere de Maramureș. La volan Ion Pop Todiuț din Săpînța. Știi unde-i stadionul? Nu. Dar bazarul? Știu! Și una pedală la podea. Hop-hîrtop, hop-hîrtop prin Slatina. Șoseaua spre Ujgorod. Trecere la nivel cu cale ferată, semnalizată cu STOP. Ion încetinește, se asigură, dar nu oprește. Pedală din nou, dar și girofaruri albastre. Miliția. Șoferul și soția își pun centurile de siguranță, dar baiul era explicat în ucraineană, ceva cu opritul. Noroc cu cetățeanul de onoare!

La stadion, trecuse de amiază. Șir lung de mașini parcate. Pe stadion podiumurile sunt goale. În tribună, câțiva copii. Pe teren, două porți. În fața sălii de sport, două umbrele mari, câteva mese și câțiva mușterii, printre picături. În sală, vreo o sută de oameni, cu tot cu fanfară, cu invitați și protagoniștii spectacolului care urma discursurilor în limba ucraineană, ținute de oficialii de la administrația raionului Teacev (adjunctul șefului de Raion) sau a celorlalți vorbitori, inclusiv al reprezentantului minorității maghiare din Transcarpatia. Românește au vorbit doar primarul Slatinei, Gheorghe Uhali, Ion Huzău (în numele românilor împărțiți în 3 asociații nereprezentate de nimeni, duminică) și senatorul Gheorghe Mihai Bârlea.

Pentru că am observat mai demult această anomalie, atrag politicos atenția acum. Este absolut normal și corect să vorbești în limba oficială a statului, dar când ai oaspeți din afara țării, care nu cunosc limba ucraineană, este politicos să traduci în limba română sau maghiară, în cazul de față, cum, de altfel, discursurile în limba română trebuiau traduse în ucraineană.

Poate acum, serviciile vor traduce câte ceva din vorbele rostite de senatorul român: "Ca senator de Maramureș, nu uit niciodată de problemele românilor din dreapta Tisei, dar nici de cele ale comunității ucrainene din stînga Tisei, din Maramureș. Pînă la sfîrșitul anului, sper să se rezolve prelungirea valabilității vizelor turistice de intrare în România pentru cetățenii Ucrainei, de la 6 luni la 12 luni, iar la Sighet și Slatina cele două ministere de resort să deschidă mult așteptatele birouri consulare".

Au fost desemnați de rada locală doi cetățeni de onoare ai Slatinei dr. Iaroslav Cionca, directorul Spitalului republican (național) de alergologie din Slatina și dr. Aurel Bodnar, fost director de spital, solist al corului bisericesc, pictor cunoscut în zonă, păstrător și promotor al tradițiilor culturale românești în dreapta Tisei. Au fost înmîinate și Diplome speciale, una dintre ele revenindu-i Elenei Șiman, dirijoarea corului bisericesc din Slatina.

Gheorghe Turda: "La invitația primarului din Slatina, am venit cu neamurile mele de la Săpînța, cu corul bisericii, cu primarul Ion Grigore Turda, care este și fratele meu. și mă bucur că i-am reîntîlnit aici pe părintele Berbecar, pe senatorul Bârlea, pe doamna primar din Botiza. Am venit să cînt și să vă încînt prin cîntecele noastre ale maramureșenilor, cîntecele dragi mie și tuturor care le ascultă. Nu am fost aici înainte de 1989, deși, de mic copil am visat să trec Tisa, să-mi văd neamurile din Slatina, din Apșa de Jos sau din Apșa de Mijloc. Acum vin a doua oară, după 17 ani. Azi voi cînta aici, la Slatina, piese de pe noul meu album, surprize muzicale pentru maramureșenii din dreapta Tisei".

Gheorghe Uhali, primarul gazdă, care a conversat cu oaspeții în 4 limbi: "În Slatina, majoritari sunt românii și maghiarii. Ucrainenii și rușii sunt minoritari, zicem noi în glumă. Dumnezeuvoastră vi se pare exotic faptul că noi, în Slatina, vorbim 4 limbi. Pentru mine, pentru noi slătinenii, este ceva absolut normal. Sunt român și vorbesc la perfecție și limba rusă și limba ucraineană și mă descurc și în maghiară. Noi așa am crescut. La noi nu există probleme de comunicare. Fiecare știm nu numai limba celuilalt, dar ne cunoaștem și ne respectăm reciproc și tradițiile, obiceiurile, religia. Azi, sărbătorim cu toții, iar programul artistic este asigurat, în general, de formațiile artistice din cele 3 școli: ucraineană, maghiară și românească. Lor li se adaugă tariful Șiman

Slatina DIN DREAPTA TISEI. Pe un bulgăre de sare, tot orașul, la serbare

Scris de Florentin Nasui

Miercuri, 02 Septembrie 2009 18:17 -

---

din localitate dar și alte grupuri. Invitat special este îndrăgitul Gheorghe Turda, care a veni însoțit și de soții Petru și Maria Godja (ceteră, zongură) și dobașul Vasile Rîșco. Ascultați aici, la picnic ce frumos cântă cele două coruri din Slatina și Săpînța în limba română, maghiară, ucraineană, piese cunoscute și de noi și de voi, ca să spun așa. Iată, au sosit și primarii români din Apșa de Mijloc și Topcina. Viceprimarul Janoš Kocserha dialoghează cu unul din foștii primari maghiari, dl. Tamaș și cu oaspeții maghiari și ucraineni, dar și cu concitadinul nostru evreu.”

După ce găleata s-a cam scurs, sala de sport a devenit arhiplină, mult prea neîncăpătoare. De aceea s-a și ales stadionul ca loc de desfășurare, inclusiv a întrecerilor sportive. Vremea parcă s-a băgat în mină și n-a mai văzut cum e afară, la Slatina, unde acum un an și ceva, în câteva ore, a dispărut un lac. Oricît l-au căutat, nimeni nu l-a mai găsit

Și duminică s-a vorbit despre acest fenomen, la cina festivă care a urmat, participanții horind pînă la ziuă, cum a spus un martor încîntat că vremea s-a tomnit, cînd taman s-a spart cheful.

Autor: Florentin NĂSUI

Sursa: Graiul.ro

